

Kriminalomsorgens regioner
Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter (KRUS)

Deres ref:

Vår ref:
202004037-530

Dato:
08.05.2020

LEMPING AV IVERKSATTE TILTAK FOR Å REDUSERE SMITTEFAREN OG FORSINKE SMITTESPREDNING I FENGSEL

1. Innledning

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) viser til brev av 13.03.2020 (DL 202004037-35) og 02.04.2020 (DL 202004037-173) hvor det ble iverksatt en rekke tiltak i fengsel for å redusere smittefaren og forsinke smittespredningen som følge av koronaviruset.

I tråd med den generelle smittesituasjonen, smittesituasjonen i kriminalomsorgen, samt de lettelser som finner sted i samfunnet for øvrig, har KDI vurdert at det kan lempes på enkelte av tiltakene fra og med **18.05.2020**.

Lempingene vil kontinuerlig vurderes i takt med den generelle smittesituasjonen i samfunnet.

2. Sentrale føringer. Lokale risikovurderinger

KDI mener at det nå er grunn til å lempe noe på allerede iverksatte smittetiltak i kriminalomsorgen. KDIs beslutninger følger under punkt 3. Beslutningene danner rammene for hva enhetene kan iverksette av innkallinger og mottak, samt i hvilke tilfeller det kan innvilges overføring mellom enheter, fremstillinger, permisjoner og frigang. Før enhetene lempes på de iverksatte tiltakene i tråd med KDIs beslutning skal enhetene foreta følgende:

- Lempingene skal risikovurderes ved den enkelte enhet og nødvendige tiltak skal settes inn for å minimere risikoen for smitte.
- Det skal utvikles lokale rutiner ved den enkelte enhet i tråd med gjeldende smittevernregler og risikovurdering som nevnt i punktet over.
- Enheten skal ha planer for hvordan eventuell smitte eller mistanke om smitte skal håndteres.
- Belegget ved den enkelte enhet må være slik at eventuell smitte kan håndteres.

I den individuelle vurderingen av om det kan iverksettes dommer, innvilges overføring mellom enheter, fremstilling, permisjon eller frigang, må smitterisikoen og smittevern inngå som en del av vurderingen. Følgende momenter kan inngå i vurderingen:

- Enhetens beliggenhet
- Enhetenes bygningsmasse
- Bemanning
- Smittesituasjonen i det geografiske området
- Smittesituasjonen i enheten
- Belegg
- Innsattes evne til å overholde smitteverntiltak
- Innsattes behov for bruk av kollektivtransport ved gjennomføring av utganger
- Mulighet til å håndtere smittede innsatte

Listen er ikke uttømmende.

3. Justering av iverksatte tiltak

3.1 Avvikling av dublering og flermannsrom

KDI besluttet 13.03.20 at praksis med dublering og flermannsrom så snart som mulig skulle avvikles og at alle innsatte skulle få gjennomføre straffen i enerom.

KDI har vurdert at enerom må opprettholdes både som forebyggende tiltak og for å kunne håndtere eventuelle smitteutbrudd. Det er ikke registrert en utvikling i smittesituasjonen som tilsier en annen vurdering

KDI har besluttet at:

Alle innsatte fortsatt skal gjennomføre straffen i enerom. Dette gjelder for overgangsboligere, lavere sikkerhetsnivå og høyt sikkerhetsnivå.

3.2 Overføring av innsatte mellom enheter og avdelinger

En av KDIs strategiske prioriteringer i første del av krisehåndteringen har vært at overføringer mellom enheter og avdelinger i minst mulig grad skal finne sted, jf. blant annet brev av 03.04.2020 (DL 202004037-317).

I tråd med de generelle føringene fra myndigheten bør forflytning fortsatt begrenses. Samtidig er overføringer mellom enheter i kriminalomsorgen nødvendig for å sikre progresjon for den enkelte innsatte og for å sikre tilstrekkelig kapasitet ved enhetene for blant annet varetektsplasser. Progresjonsrettede overføringer etter straffegjennomføringsloven § 15 må også anses som en rettighet, under henvisning til at ingen innsatte skal gjennomføre straffen under et strengere sikkerhetsregime enn hva som er påkrevet.

KDI har besluttet at:

Overføringer mellom enheter kan gjennomføres under forutsetning av at det gjøres en individuell vurdering for hver enkelt overføring. Smitterisiko og beleggssituasjonen er faktorer som skal vektlegges, jf. pkt. 2 over.

I vurderingen må det også særlig ses hen til:

- Behov for varetektsplasser.

- Om innsatte er symptomfrie og helsetjenesten ikke har innvendinger mot overføringen.

3.3 Mottak og innkalling til gjennomføring av fengselsstraff og bøter i fengsel

KDI besluttet 13.03.2020 at all innkalling og mottak av innsatte til fengsel med lavere sikkerhetsnivå og overgangsboliger stanses. Tiltaket gjelder både fengselsstraff og bot.

En konsekvens av manglende innkalling og mottak av innsatte har vært en betydelig økning i soningskøen. I tillegg kan uvisshet i tilknytning til tidspunkt for iverksettelse utgjøre en ekstra belastning for domfelte. En ytterligere konsekvens er at domfelte som burde vært i fengsel nå er ute i samfunnet.

KDI har besluttet følgende for innkalling av bøtesoning:

Det skal fortsatt ikke gjennomføres innkalling til eller mottak av innsatte som skal gjennomføre bøtesoning i fengsel.

KDI har besluttet følgende for innkallinger og mottak av dom på ubetinget fengselsstraff:

Lavere sikkerhet

Det åpnes for innkallinger og mottak av dommer i enheter med lavere sikkerhet, dersom enheten kan håndtere smitterisikoen ved nyinnsettelse, det vil si at enheten har en struktur der det er mulig å holde innsatte i karantene frem til testing og kartleggingssamtale er gjennomført, jf. punkt 4.7.

Det åpnes videre for at innkalling og mottak av dommer i enheter med lavere sikkerhetsnivå kan skje via fengsler med høyt sikkerhetsnivå, jf. forskriften om straffegjennomføring § 4-3, for å sikre at karantene kan gjennomføres. Ved slik innkalling skal domfelte i innkallingsbrevet informeres tydelig om at han vil bli overført til lavere sikkerhet så snart smittestatus er avklart.

Høy sikkerhet

Det åpnes for å øke innkallinger og mottak til fengselsenheter med høyt sikkerhetsnivå der kapasiteten tilsier dette og smitterisikoen kan håndteres. Det åpnes også for at domfelte som normalt ville blitt innkalt til lavere sikkerhetsnivå, innkalles til høyt sikkerhetsnivå, jf. forskriften om straffegjennomføring § 4-3

Både ved innkalling til fengsel med lavere og høyt sikkerhetsnivå, skal følgende inngå i vurderingen av om dommene skal iverksettes:

- Har enheten et belegg som tilsier at et første utbrudd av smitte kan håndteres?
- Har enheten en bygningsmasse som kan håndtere smittede innsatte, herunder celler/rom med vask, dusj og/eller toalett?
- Hvordan er enhetens dekning av helsepersonell?
- Hvordan er enhetenes praktiske mulighet for å gjennomføre karantene eller isolasjon?

Generelt

Mindreårige innsatte skal særlig prioriteres for innkalling og mottak.

Regionene og enhetene må utarbeide gode rutiner for innkalling og mottak av innsatte både på lavere og høyt sikkerhetsnivå.

Det vises til punkt 4.7 under om praktisk gjennomføring av mottak av nyinnsettelse.

Særlig om brudd på straffegjennomføring med elektronisk kontroll

KDI besluttet 13.03.2020 at det kan gis straffavbrudd ved brudd på straffegjennomføring med elektronisk kontroll, hvor domfelte skal overføres til enhet med lavere sikkerhetsnivå.

KDI har besluttet at tiltaket ikke videreføres. Domfelte skal overføres til fengsel, dersom det foreligger brudd som gir grunnlag for innsettelse.

3.4 Permisjoner

KDI besluttet 13.03.2020 at alle permisjoner stanses.

Stans i permisjoner har ført til at permisjoner med et rehabiliterende formål ikke har latt seg gjennomføre. Samtidig har det vært og vil være et viktig tiltak for å hindre smitte i fengslene.

KDI har besluttet følgende:

Overgangsboliger

Permisjon kan innvilges i de tilfeller hvor domfelte har gjøremål som er strengt nødvendig i forbindelse med nærstående løslatelse. Eksempelvis kontakt med arbeidsgiver, studiested eller boligvisning. Det må gjøres en individuell vurdering, der smitterisiko og smittevern er en del av vurderingen.

Det skal vurderes om fremstillinger bør benyttes fremfor permisjoner.

Lavere sikkerhet

Det åpnes på nåværende tidspunkt ikke for å innvilge permisjon i fengsel med lavere sikkerhet.

Dette med unntak for Trondheim fengsel avdeling Kongensgate, i tilfeller hvor domfelte har gjøremål som er strengt nødvendig i forbindelse med nærstående løslatelse, jf. punktet over om overgangsboliger.

Høy sikkerhet

Det åpnes på nåværende tidspunkt ikke for å innvilge permisjoner i fengsel med høy sikkerhet.

3.5 Fremstillinger

KDI besluttet 13.03.2020 at bruk av fremstillinger stanses.

Som et ledd i gjenåpning av samfunnet for øvrig, anses det som hensiktsmessig at det lempes på å innvilge fremstillinger på alle sikkerhetsnivåer. Innsatte kan gjennom fremstillinger ivareta viktige rehabiliterende oppgaver frem mot løslatelse, samtidig som enheten bedre kan påse at smittevernregler følges og på denne måten minske sannsynligheten for å få smitte inn i fengslene.

KDI har besluttet følgende:

Overgangsboliger

Det åpnes for nødvendige fremstillinger som har velferdsgrunner, samt sosiale fremstillinger.

Lav sikkerhet

Det åpnes for nødvendige fremstillinger som har velferdsgrunner, samt sosiale fremstillinger.

Høy sikkerhet

Det åpnes for nødvendige fremstillinger som har velferdsgrunner.

For mindreårige innsatte åpnes det også for sosiale fremstillinger.

Generelt

Før fremstilling innvilges skal det gjøres en individuell vurdering der smitterisiko og smittevern er en del av vurderingen. Det forutsettes at fremstillingene gjennomføres på en slik måte at risiko for smitte er minimal.

Fremstillinger kan vurderes som alternativ til besøk. I dette ligger at det kan gjennomføres fremstillinger for å gjennomføre besøk i friluft, på et offentlig sted eller lignende, forutsatt at gjeldende smittevernregler overholdes.

I tilfeller hvor det kan innvilges fremstilling skal mindreårige innsatte prioriteres.

3.6 Frigang

KDI besluttet 13.03.2020 at frigang fra fengsler med høyt sikkerhetsnivå, lavere sikkerhetsnivå og overgangsbolig stanses.

Frigang er for mange innsatt viktig for en gradvis tilbakeføring til samfunnet, samtidig som dette øker risikoen for smitte og smittespredning i fengslene. Det er gjennomført en rekke smittereduserende tiltak på de ulike arbeidsplassene og fokuset på dette har vært betydelig.

KDI har besluttet følgende:

Overgangsboliger

Frigang kan tillates ved overgangsboliger. Før frigang innvilges skal det gjøres en individuell vurdering der smitterisiko og smittevern er en del av vurderingen. For frigang er det særskilt av betydning hvilke tiltak innsattes arbeids- eller utdanningssted har iverksatt for å forhindre smittespredning. I tillegg bør det vurderes å inngå en individuell avtale mellom enheten, domfelte og arbeidsstedet som omhandler smittevernregler.

Lavere sikkerhet

Det åpnes på nåværende tidspunkt ikke for frigang.

Dette med unntak for Trondheim fengsel avdeling Kongensgate. Før frigang innvilges må det gjøres en individuell vurdering der smitterisiko og smittevern er en del av vurdering, jf. punktet over for overgangsboliger.

Høy sikkerhet

Det åpnes på nåværende tidspunkt ikke for frigang.

3.7 Utelukkelse av nyinnsatte

Som et tiltak for å hindre smitte og smittespredning i tilfeller hvor kriminalomsorgen har liten eller ingen sykdomsrelatert kunnskap om innsatte, besluttet KDI den 02.04.2020 (DL 202004037-173) at utelukkelse etter straffegjennomføringsloven § 37 skal skje umiddelbart overfor nyinnsatte. Dette medførte at alle innsatte i fengsel med høyt sikkerhetsnivå ble utelukket for en periode av 14 dager. Det ble sett hen til FHI sine føringer knyttet til varighet av karantene. KDI antar at tiltaket har vært sterkt medvirkende til å forhindre smittespredning i fengslene.

Det er imidlertid ønskelig at perioden innsatte utelukkes fra fellesskap med andre innsatte begrenses til det absolutt nødvendige og at det i større grad foretas konkrete, individuelle vurderinger når tiltaket iverksettes.

KDI har besluttet følgende:

Nyinnsatte personer skal straks underlegges karantene ved innsettelse ved utelukkelse fra fellesskapet etter straffegjennomføringsloven § 37. Tiltaket skal opprettholdes inntil personene er kartlagt og eventuelt testet for smitte. Med «nyinnsatte» menes her personer som:

- a) innkalles til straffegjennomføring,
- b) varetektsinnsatte
- c) personer som returnerer etter endt straffavbrudd og
- d) personer som av ulike årsaker tilbakeføres til fengsel etter opphold i institusjon eller annen gjennomføring av straff i samfunnet

Idet personer plasseres i karantene ved utelukkelse fra fellesskapet, skal kriminalomsorgen straks anmode fengselshelsetjenesten/ kommunehelsetjenesten om at det gjennomføres en kartleggingssamtale der smitterisiko forutsetningsvis inngår i samtalen. Det skal noteres i Kompis at slik anmodning er sendt. I henhold til gjeldende *Veileder for helse- og omsorgstjenester til innsatte*, kapittel 3.1.1 anbefales det at «...innkomstsamtale gjennomføres i løpet av kort tid etter innsettelse» og at «...nærmere undersøkelse og samtale med den innsatte bør gjennomføres i løpet av et døgn».

Kriminalomsorgen skal samtidig anmode om at innsatte blir testet for smitte så snart som mulig.

Det er fengselshelsetjenesten/ kommunehelsetjenesten som har ansvaret for kartleggingen og for vurderingen av om det er behov for testing. Kriminalomsorgen skal bistå helseavdelingen der det er behov for å belyse de individuelle forholdene som er av betydning for kartleggingen.

Inntil kartlegging og eventuell testing er gjennomført, skal innsatte være helt utelukket fra fellesskap med andre innsatte. I perioden med utelukkelse skal kriminalomsorgen ha et særlig fokus på isolasjonsskadereduserende tiltak og sikre at innsatte daglig får minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt.

Det åpnes opp for at det unntaksvis kan vurderes delvis utelukkelse av innsatte i denne perioden. Det kan kun skje etter kartlegging av smitterisiko, i påvente av eventuelt testresultat og i samråd med fengselshelsetjeneste/kommunehelsetjenesten. Delvis utelukkelse forutsetter en bemanning,

infrastruktur og gruppesammensetning som kan ivareta gjeldende smittevernbestemmelser og ivaretagelse av innsatte i risikogruppen.

Delvis utelukkelse og fellesskap med andre innsatte i karantene kan vurderes i følgende tilfeller:

- Innsatte er kartlagt av helsetjenesten. Smittekarantene og reisekarantene er uaktuelt.
- Innsatte har ikke symptomer på luftveisinfeksjon.
- Fellesskap anses smittevern- og sikkerhetsmessig ubetenkelig
- Den innsatte holder minst en meter avstand til andre, og det anses å foreligge sannsynlighetsovervekt for at innsatte er i stand til å holde slik avstand
- Fellesskapet skjer utendørs. Fellesskapet kan også skje innendørs dersom bemannings- og bygningsmessige forhold og situasjonen for øvrig gjør det ubetenkelig
- Fellesskapet skal kun skje med andre innsatte som er i tilsvarende karantene og som ikke har symptomer

Fellesskapet kan skje ved at mindre grupper av de samme innsatte har et begrenset fellesskap i samme periode

Innsatte som ikke overholder pålegg om minimum en meters avstand, skal umiddelbart utelukkes helt fra fellesskapet.

Så snart kartleggingssamtale er gjennomført og fengselshelsetjenesten/kommunehelsetjenesten vurderer at karantene ikke lengre er påkrevet, samt at prøvesvaret på en eventuell test er negativt, skal utelukkelsen opphøre og innsatte overføres til en ordinær fellesskapsavdeling. Ved vurderingen må det sees hen til føringer i forskrift om smitteverntiltak mv. ved koronautbrudd (covid-19-forskriften), faglig råd fra FHI og KDI rundskriv 6/2020.

Dersom kartleggingssamtalen gir grunn til å tro at innsatte kan være smittet eller testen er positiv, skal innsatte forbli utelukket fra fellesskapet inntil nødvendig karantene eller isolasjon opphører, eller innsatte er symptomfri.

Proseduren gjøres gjeldende for nyinnsatte i fengsel med høyt og lavere sikkerhetsnivå, samt de som kalles inn til lavere sikkerhetsnivå via høyt sikkerhetsnivå, jf. pkt. 3.3 over.

For de øvrige symptom-, karantene- og isolasjonstilfellene som ikke omhandler nyinnsettelse, og hvor utelukkelse skal benyttes for å forhindre smitte eller smittespredning, opprettholdes føringene i brev av 02.04.2020 og KDI rundskriv 6/2020. Dette med den endring at karantenetiden nå er redusert fra 14 til 10 døgn i tråd med endringene i covid-19-forskriften, samt at anbefalt avstand til andre er redusert fra to til en meter.

3.8 Besøk

For besøk vises det til KDI sitt brev av 07.05.2020 (DL 202004037 - 502). Det vil bli gjennomført lempinger i besøksforbudet i løpet av mai.

3.9 Fremskutt løslatelse

For fremskutt løslatelse henvises det til brev av 24.04.2020 (DL 202004037-393) og de føringer som fremkommer der.

4. Avslutning

KDI vil innen 18.06.2020 vurdere virkningen av lempingene av tiltakene og eventuelle endringer.

Med hilsen

Jan-Erik Sandlie
assisterende direktør

Tom A. Enger
avdelingsdirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.